

Miljöministeriet

Utlåtande

Enheten Byggnader och byggande

lausuntopalvelut.om@om.fi

25.8.2022

Byggnadstillsynen

Pargas stad

Ledande byggnadsinspektör Sanna Simonen

byggnadstillsyn@pargas.fi

Miljöministeriet begär ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om konstaterande av i bygglagen avsedd behörighet hos fysiska personer inom byggande
Diarienummer för begäran om utlåtande: VN/23227/2021

Svarstiden för begäran om utlåtande går ut 31.8.2022

Bakgrund till begäran om utlåtande:

Miljöministeriet begär ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om konstaterande av i bygglagen avsedd behörighet hos fysiska personer inom byggande.

Propositionen är en bilag till bygglagen. I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag vars syfte är att innehålla bestämmelser om ett bemyndigat organ enligt bygglagen och om beviljande av intyg. I bygglagen finns bestämmelser om kompetenskraven för projekterare och arbetsledare för byggprojekt.

Enligt nuvarande praxis och den föreslagna bygglagen kontrollerar byggnadstillsynsmyndigheten en persons kompetens i byggprojektet med ett intyg som utfärdats av ett bemyndigat organ.

Dessutom föreskrivs det i propositionen att ett bemyndigat organ eller miljöministeriet ska utfärda intyg om motsvarighet för utländska examina inom byggbranschen.

Bakgrund

I regeringsprogrammet ingår en reform av markanvändnings- och bygglagen (MBL). Projektet med propositionen inleddes som en preliminär utredning av den expertgrupp som tillsattes 2.11.2021, genom vilken man till och med 28.2.2022 kartlade nuläget för behörighetskraven för byggande och ramvillkoren för en eventuell ändring och bedömde eventuella alternativ för utveckling av regleringen.

För närvarande konstateras kompetensen av projekterarna och arbetsledarna för byggprojekt projektvis genom intyg och utredningar till byggnadstillsynsmyndigheterna. I och med

propositionen visas de i bygglagen fastställda kompetenserna av projekterarna och arbetsledarna för byggnadstillsynsmyndigheterna genom ett intyg som utfärdats av ett bemyndigat organ.

Avsikten är att propositionen med förslag till lag träder i kraft samtidigt med bygglagen.

Målsättningar

Syftet med propositionen är att överföra utredningar om kompetensen hos sakkunniga inom byggande från byggnadstillsynen till ett bemyndigat organ. Organet ska på basis av utredningarna för viss tid bevilja en sakkunnig ett intyg för en projekterings- eller arbetsledningsuppgift som anges i bygglagen. Ett centralt mål med propositionen är att lätta på byggnadstillsynens administrativa arbete och göra verksamheten effektiv. Samtidigt förenhetligas konstaterandet av experternas kompetens för olika uppgifter och kompetensnivåer.

I lagförslaget föreskrivs det om ett bemyndigat organs förutsättningar och verksamhet samt om beviljande av intyg, intygens giltighetstid och det register som behövs. Dessutom föreskrivs det i propositionen att ett bemyndigat organ eller miljöministeriet ska utfärda intyg om motsvarighet för utländska examina inom byggbranschen.

Utlåtande:

Utlåtandet har delats upp i enlighet med mellanrubrikerna i Utlåtandetjänsten.

Observationer som gäller det bemyndigade organet

För tillfället används frivilliga intyg som söks av Fise för att konstatera kompetensen av sakkunniga. Få använder denna tjänst. Har man utrett varför sakkunniga inte upplever det som förnuftigt att söka kompetenser hos Fise? Enligt mig saknas en utredning om detta fullständigt i lagberedningen. I lagberedningen saknas även fullständigt en jämförelse av kompetenser i enlighet med markanvändnings- och bygglagen och förordningen om boendehälsa och frivilliga kommersiella kompetenser samt en redogörelse för nödvändigheten av denna reglering.

Målet är att förbättra kvaliteten på byggandet. Det förekommer säkert fel i planeringen och bland sakkunniga, men de korrigeras inte genom att en annan person kontrollerar intyg. I propositionen görs nuvarande kontroll av kompetenser bara av en annan part. De nuvarande byggnadstillsynerna (åtminstone de medelstora och de små) känner ändå till bakgrunden av de sakkunniga rätt väl, utöver intyg, och detta arbete skulle nu göras på nytt av en annan part utan att kostnadseffekten har bedömts. Att överföra utredningen av intyg till en utomstående riksomfattande organisation är kanske inte nyckeln till att förbättra kvaliteten på byggandet.

Ifall man vill förbättra kvaliteten på byggandet med hjälp av sakkunniga, bör systemet i sin helhet ses över. De sakkunniga själva och de som köper arbetet blandar mellan de ovannämnda kompetenserna som beviljas av tre olika parter. Ingen "vanlig" person eller ens en sakkunnig hänger med i de olika utbildningskraven och kompetenserna när även kommersiella kompetenser

inom byggbranschen och kompetenser inom byggbranschen enligt hälsotillsynen och MBL beaktas.

Företag med kvalitetssystem har utvecklat egna kompetenskrav för olika saker med hjälp av olika förordningar och certifikat. Till exempel husbolag kräver behörighet som våtrumsmontör av den som bygger vattenisolering. Vem som helst kan bevilja en sådan för en specifik produkt och den som inspekterar vattenisoleringen ska ha samma certifikat och dessa ingenjörer blir det sedan svårare att hitta. När det gäller undersökningar av byggnaders skick råder det skriande brist på utbildade sakkunniga som fastighetsägarna litar på och som de har råd med. Detta är bara ett litet stickprov från byggbranschen där problematiken är uppenbar.

En reform behövs alltså absolut, men att överföra utredningen av kompetens från byggnadstillsynen till en annan part är inte en reform, utan bara att olika personer gör samma sak. I propositionen är det alltså inte fråga om den reform av kompetenssystemet som behövs i branschen.

Observationer som gäller beviljande av intyg, intyg och den som beviljas intyg

Jag har förstått att små planerings-/expertbyråer tycker att det är dyrt att söka kompetenser hos Fise och andra gången är det ännu dyrare att betala för samma intyg, eftersom inget "riktigt" utredningsarbete görs, utan man konstaterar att personen fortfarande är verksam i samma yrke.

Byggnadstillsynerna måste i varje fall begära att intyget för kompetensen bifogas till lov eller tillstånd. Spelar det någon roll om det är ett studie- och arbetsintyg eller ett intyg som beviljats av en annan organisation?

Observationer som gäller miljöministeriet

Det skulle vara önskvärt att man i lagberedningen och som experter valde och anlidade personer från flera olika områden i Finland. Vi har ett stort land och i olika delar av landet finns det olika behov som kräver olika typer av kompetens.

Observationer som gäller registret eller registerföring

I denna lag är det inte fråga om ett gemensamt register, utan en ny marknadsföringstjänst, vilket också konstaterades i lagens beredningstext.

Observationer som gäller motsvarighet av utländska examina

De utredningar och praxis för motsvarighet av intyg som utbildningsministeriet utarbetat har fungerat väl: ett minimalt antal utländska intyg behandlas årligen.

Observationer som gäller övergångsperioden

Lagen måste beredas på nytt med beaktande av helheten.

Andra eventuella observationer om utkastet till proposition

I punkt 3 vill man minska förvaltningsbördan hos byggnadstillsynerna. Denna börda vill man överföra på högst ett fåtal företag. Hur utövar man tillsyn av prisernas konkurrenskraft, vem kan välja och vilket företag? En bedömning om detta saknas fullständigt. Egentligen är det fråga om balansen mellan prissättning och resurser. Om det är möjligt för byggnadstillsynerna att täcka kostnaden för att konstatera kompetens, finns denna resurs tillgänglig.

Skulle det vara möjligt för byggnadstillsynerna, alltså kommunerna, att demokratiskt organisera en gemensam organisation som utreder kompetenser? Eller borde denna utredning av kompetenser skötas av yrkeshögskolorna och universiteten som även anordnar utbildningen till dessa yrken? Även detta låter som ett rättvisare alternativ och kunde utveckla processen med att förenhetliga utbildningar och kompetenser.

I punkt 4.2.1.1 redogörs det för konsekvenserna för projekterare och arbetsledare som det enligt propositionen finns 15 000–20 000 av. Dock har man bara närmare utrett arkitekternas situation. Det finns betydligt fler sakkunniga med andra utbildningar i byggbranschen och detta har inte framförts.

I punkt 4.2.2 Konsekvenser för företag sägs det att en ny marknadsföringstjänst med säkerhet kommer att skapas. Det förblir oklart hur denna marknadsföringstjänst främjar bättre kvalitet på byggandet.

I punkt 5.1.3 sägs det att stora offentliga byggnader genomförts felaktigt under planeringen och uppförandet och att extern sakkunniggranskning därför behövs. Möjlighet till att söka kompetens externt finns redan i den gällande markanvändnings- och bygglagen. Det har redan varit möjligt att utnyttja Fise.

Regleringen borde ordnas så att sakkunniga i ytterst krävande objekt, även i genomförandet, kontrolleras genom extern granskning. Denna ändring skulle vara möjlig att genomföra med en liten ändring i paragrafen om extern granskning i den nuvarande lagen.

I punkten Tjänsteansvar sägs det att utredningen av kompetens skulle skötas under tjänsteansvar. Detta bevisar att tanken om att kommersialisera är underlig i grund och botten. Ovan föreslagna alternativ borde utredas i samarbete med till exempel utbildningsanordnare och undervisningsministeriet.